

prof. JUDr. HELENA VÁLKOVÁ, CSc.

MINISTRYNĚ SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne 19.1.2015

Čj. MSP-286/2014-OD-SPZ/17

Nejvyšší soud

Burešova 20

657 37 Brno

Věc: O. B. st.- stížnost pro porušení zákona

Příloha: spis Okresního soudu v Hradci Králové, sp. zn. 2 T 80/2012

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch obviněného O. B. st.

stížnost pro porušení zákona

proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. 12 To 88/2013.

Odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 20. 12. 2012, sp. zn. 2 T 80/2012, byl obviněný B. ml. uznán vinným sub 1) výroku přečinem podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku a obviněný B. st. sub 2) výroku přečinem podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku.

Oba obvinění byli shodně odsouzeni podle § 209 odst. 3 tr. zákoníku k trestům odnětí svobody v trvání 2 roků a 6 měsíců; podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku byli oba pro výkon trestu zařazeni do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o povinnosti obviněných nahradit škodu poškozenému.

Obvinění se uvedeného přečinu podle výroku o vině rozsudku soudu I. stupně dopustili tím, že:

sub 1): O. B. ml., v době od 30. 9. 2011 do 30. 12. 2011, v kanceláři sdružení YMCA na adrese ul. Šafaříkova v Hradci Králové, pod různými smyšlenými záminkami finančních problémů v rodině jako na léky, injekce pro nemocného syna, provizi lékařům, na vyplacení technického průkazu a dále vozidla ze zastavárny, převoz zemřelé švagrové a jinými, využil dobré vůle poškozeného J. L. a od tohoto ve více jak sedmi případech vylákal různé finanční částky v rozmezí od 1.000 Kč do 20.000 Kč, celkem ve výši 229.000 Kč, a to jako půjčky, o kterých věděl předem, že je nebude chtít splatit a s ohledem na finanční situaci nesplatí, když i přes četné urgencye, aby půjčky vrátil, do dnešního dne tak neučinil a v době od 13. 10. 2011 sliboval, že tyto uhradí jeho otec O. B. st., když od 4. 1. 2012, kdy naposledy a bezúspěšně od poškozeného žádal finanční hotovost pro svého nemocného syna, je pro poškozeného nekontaktní;

sub 2): O. B. st., v době od 14. 10. 2011 do 30. 12. 2011, v kanceláři sdružení YMCA na adrese ul. Šafaříkova v Hradci Králové, pod různými smyšlenými záminkami především, že uhradí veškeré závazky vůči poškozenému J. L. za svého syna O. B. ml., dále na převoz ochrnuté manželky do Jánských Lázní, na její léčbu, na zaplacení různých účtenek, na cestu na Slovensko pro léky jeho ženě, pro mafii z důvodu obavy z fyzické likvidace jeho a jeho rodiny, uvedením poškozeného v omyl předložením bankovního výpisu s částkou okolo 2.000.000 Kč, zinscenovaného převodu finančního závazku za svého syna, různými telefonáty do jeho údajného zaměstnání a sliby uhrazení finančního závazku obratem vždy v nejbližších dnech a jinými (pozn. sliby), využil dobré vůle poškozeného J. L. a od tohoto ve více jak 8 případech vylákal různé finanční částky v rozmezí 5.000 Kč do 20.000 Kč, v celkové výši 162.500 Kč, a to včetně částky 60.000 Kč, které mu poškozený J. L. předal prostřednictvím blíže nezjištěné osoby Patrika, a to vše jako půjčky, které sliboval vrátit v nejbližších dnech, přestože o těchto věděl předem, že je nebude chtít splatit a s ohledem na svoji finanční situaci nesplatí, když i přes četné urgencye, aby půjčky včetně závazku za svého syna vrátil, se neustále jen vymlouval a do dnešního dne tak neučinil a od 4. 1. 2012 je pro poškozeného nekontaktní.

Proti rozsudku podali obvinění včasná odvolání, a to do výroků o vině i trestu.

Usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. 12 To 88/2013, byla odvolání obou obviněných podle § 256 tr. ř. zamítnuta jako nedůvodná.

Proti rozhodnutí soudu II. stupně podali obvinění dovolání, která Nejvyšší soud usnesením ze dne 28.8.2013, sp.zn. 7 Tdo 822/2013, podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. řádu odmítl.

Obviněný O. B. st. pak též podal návrh na povolení obnovy řízení, který byl usnesením Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. 2 T 80/2012, podle § 283 písm. d) tr. ř. zamítnut.

Stížnost obviněného O. B. st. podaná proti právě uvedenému usnesení Okresního soudu v Hradci Králové byla jako nedůvodná podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta.

Podle § 2 odst. 2 trestního řádu dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vyslovena vina, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen.

Podle § 2 odst. 5 tr. řádu orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí. Doznání obv. nezbavuje orgány činné v trestní řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu. V přípravném řízení orgány činné v trestní řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede. V řízení před soudem státní zástupce a obv. mohou na podporu svých stanovisek navrhopvat a provádět důkazy. Státní zástupce je povinen dokazovat vinu obžalovaného. To nezbavuje soud povinnosti, aby sám doplnil dokazování v rozsahu potřebném pro své rozhodnutí.

Podle § 2 odst. 6 tr. řádu pak orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Podle § 254 odst. 1 tr. řádu nezamítne-li nebo neodmítne-li odvolací soud odvolání podle § 253, přezkoumá zákonnost a odůvodněnost jen těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad. K vadám, které nejsou odvoláním vytýkány, odvolací soud přihlíží, jen pokud mají vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno odvolání.

Podle § 256 tr. řádu odvolací soud odvolání zamítne, shledá-li, že není důvodné.

K zásadě presumpce nevinny, která je zakotvena v § 2 odst. 2 tr. řádu, Ústavní soud poznamenal, že „není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj., jsou-li přítomny v daném kontextu důvodné pochybnosti, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, nutno rozhodnout ve prospěch obviněného. Hodnocením důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 trestního řádu se rozumí hodnocení věrohodnosti a pravdivosti důkazů, hodnocení jejich závažnosti, jakož i hodnocení jejich zákonnosti. Volné hodnocení důkazů je pak procesní maximou, podle níž trestním řádem není dána apriorní hierarchie váhy či důkazní síly důkazních prostředků“ (srov. Nález Ústavního soudu ze dne 24.2.2004, sp.zn. I. ÚS 733/01). Obdobně v Nálezu ze dne 19.8.2004, sp.zn. III. ÚS 224/04, Ústavní soud uvedl, že obecné soudy by v trestním řízení měly zjistit skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, „a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Provedené důkazy musí zhodnotit podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Pokud by ani po doplněném dokazování nebylo možno dosáhnout praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj., pokud by v daném kontextu zůstaly důvodné pochybnosti, jež nelze odstranit ani provedením dalších důkazů, bylo by nutno, v souladu se zásadou presumpce nevinny (§ 2 odst. 2 trestního řádu) a z ní vyplývající zásadou in dubio pro reo, rozhodnout ve prospěch obžalovaného.“

Obdobné závěry ohledně aplikace procesního pravidla in dubio pro reo přijal také Nejvyšší soud při rozhodování o stížnostech pro porušení zákona, odkázat lze např. na usnesení ze dne 13.9.2001, sp.zn. 4 Tz 172/2001, z něhož byla publikována následující právní věta: „Pokud je v konkrétní věci tak jako verze obžaloby stejně možná a pravděpodobná verze obviněných a dalšími důkazy již není možné reálně objasnit, která z v úvahu připadajících verzí je věrohodnější, nelze obviněné s ohledem na zásadu in dubio pro reo uznat vinnými.“

Jelikož odvolací soud označil skutková zjištění nalézacího soudu ohledně obviněného O. B. st., v jehož prospěch stížnost pro porušení zákona podávám, za správná, je třeba nejprve poukázat na soudem druhého stupně v zásadě přejatá nesprávná skutková zjištění soudu prvního stupně, který jednak některé navrhované důkazy neodůvodněně neprovedl a jednak též některé důkazy logicky nesprávně zhodnotil.

Okresní soud dospěl k závěru o vině O. B. st. ohledně trestného činu podvodu na základě výpovědi poškozeného J. L. podporované jednak výpověďmi svědků Jany L., Jana L., K. M., L. D., K. V. a jednak výpovědí znalce Dr. L. a závěry jeho znaleckého posudku posuzujícího osobnost poškozeného Ing. L.. Soudy pak též vycházely z poškozeným sestaveného seznamu jednotlivých případů půjček a dále z přehledu výběrů z účtu poškozeného Ing. J. L..

Znalec z oboru psychologie Dr. Laško přitom vypověděl, že osobnost poškozeného je stabilní a mnohvrstevná, poškozený je dosti dominantní, rád prosazuje své, je nezávislý, autonomní, ale díky víře a pocitu povinnosti pomoci potřebným je snadno ovlivnitelný sofistickým manipulátorem, zvláště pokud se jedná o možnost zmírnit něčí utrpení.

Z výpovědí uvedených svědků pak dle soudu vyplynulo, že poškozený pocítuje potřebu pomáhat druhým lidem v nouzi, že mezi poškozeným a obviněným B. st. došlo ke kontaktům, že se jim měl poškozený svěřovat ohledně půjček pro obviněného B. st..

Ohledně půjček poškozeného pro jiné osoby soud uzavřel, že o těchto půjčkách začal hovořit sám poškozený, který též předložil příslušné smlouvy, takže šlo o půjčky zcela legální nemající nic společného s projednávanou věcí.

Za nadbytečný označil soud návrh obhajoby na doplnění znaleckého posudku znalce Dr. Laška, což odůvodnil tím, že se návrh nevztahuje k věci samé a o věrohodnosti poškozeného svědčí i jiné důkazy.

K postupu soudu prvního stupně při provádění a hodnocení důkazů je třeba uvést následující. Soud dospěl k závěru o věrohodnosti výpovědi poškozeného na základě výpovědí svědků, kteří byli buď rodinnými příslušníky, popř. spolupracovníky poškozeného. Přitom tito svědci ani netvrdili, že by byli přítomni vyplácení peněz. Někteří ze svědků pouze hovořili o kontaktech mezi obviněným B. st. a poškozeným, přičemž však je nutno uvést, že tito svědci nebyli ani schopni obviněného B. st. při hlavním líčení identifikovat. Jiní svědci pak měli informace o půjčkách pouze z doslechu, konkrétně buď přímo od poškozeného či od jeho manželky.

Věrohodnost výpovědi poškozeného soud dále opíral o znalecký posudek. Znalec však při hlavním líčení dne 20. 12. 2012 potvrdil existenci jemu dříve neznámých faktů, přičemž připustil, že pokud by je měl v době vypracovávání posudku k dispozici a s poškozeným je detailně probral, mohl by dojít i k odlišným závěrům. Soud však k této okolnosti nikterak nepřihlédl a následný návrh na provedení důkazu doplňujícím znaleckým posudkem z důvodu nadbytečnosti zcela neodůvodněně zamítl.

Co se týká samotné výpovědi poškozeného, pak tato zní místy velmi nevěrohodně sama o sobě. Poškozený si o poskytnutých půjčkách nevedl žádné záznamy. Jejich soupis pořídil dodatečně a dokládal je potvrzeními o výběrech z bankovního účtu a z pokladny. Tato potvrzení však nikterak nedokládají, že by vybrané peníze obdržel právě obviněný B. st.

S výjimkou smlouvy o půjčce ve výši 800,-Kč pro O. B. ml. neuzavíral poškozený s obviněnými smlouvy o půjčce a ani si příjem finančních prostředků nenechal potvrdit, a to i přesto, že jiným osobám, které v některých případech patřily mezi jeho známé a spolupracovníky, půjčoval peníze na základě řádně uzavřených smluv.

Pochybnosti vzbuzuje též tvrzení poškozeného, že částka ve výši 60.000,- Kč byla obviněnému B. st. předána prostřednictvím bezdomovce, jehož zná jen křestním jménem a kterého neví kde hledat. Soud takovou osobu samozřejmě nemohl vyslechnout jako svědka, přičemž poškozený nemůže nijak prokázat, že prostředník peníze obviněnému B. st. skutečně předal a že je neutil pro svou vlastní potřebu.

Shora uvedené nedostatky ve skutkových zjištěních jsou způsobilé reálně zpochybnit závěry soudů obou stupňů o vině obviněného O. B. st. a jsou zřetelným důsledkem extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a jejich hodnocením, resp. výrazného

nesouladu mezi učiněnými skutkovými zjištěními a provedenými důkazy. (Souhrnně srovnej Nález Ústavního soudu III. 177/04 ze dne 18.11.2004).

Navzdory výše popsané rozporné důkazní situaci nalézací soud provedené důkazy vyhodnotil jako natolik přesvědčivé, že podle jeho názoru bylo možné dojít k závěru o jednoznačně prokázané vině O. B. st. Je však třeba konstatovat, že soud v celém rozsahu uvěřil výpovědi poškozeného, a to aniž by se dostatečně vypořádal s obhajobou obviněného a aniž by též vzal náležitě v potaz skutečnosti zpochybňující věrohodnost výpovědi poškozeného. Ve svém souhrnu tak závěry soudu I. stupně zůstávají nepřesvědčivé. Jak již bylo mnohokrát v rozhodnutích Nejvyššího soudu vysloveno, hodnotit důkazy je základním právem soudu I. stupně. V dané věci však jím byly důkazy zhodnoceny tak, že v řadě hodnotících postupů a tím i přijatých závěrů nelze se soudem I. stupně souhlasit. Důkazy shromážděnými v posuzované věci se totiž nepodařilo utvořit onen uzavřený souvislý řetězec, na jehož základě by bylo možno rozhodnout, že se obviněný bezpochyby dopustil jednání, jímž byl uznán vinným. Stejně výtky lze vyslovit i na adresu soudu odvolacího, který převzal i způsob hodnocení provedených důkazů.

Obviněný O. B. st. v řádně a včas podaném odvolání, směřujícím proti rozhodnutí nalézacího soudu, na nedostatky rozhodnutí soudu I. stupně poukázal a domáhal se jejich nápravy, avšak bezvýsledně. Ani odvolací soud nedostal svým zákonným povinností, náležitě nepřezkoumal zákonnost a odůvodněnost oddělitelných výroků o vině i trestu, a řádně se nezabýval ani správností postupu řízení, které vydání těchto výroků předcházelo. Naopak důvodnému odvolání obviněného neprávem nevyhověl a tím sám porušil zákon v neprospěch obviněného O. B. st.

Lze tedy shrnout, že v posuzované věci existují i nadále nejasnosti, které jsou podstatné pro posouzení věci, i nadále přetrvávají výrazné pochybnosti, které neumožňují dospět k závěru, že skutkový stav byl zjištěn natolik jistě, aby bylo možno na jeho základě uznat O. B. st. vinným z jednání, pro něž byl stíhán, a současně dospět ke spolehlivému závěru o spáchání trestného činu z jeho strany. S ohledem na tyto skutečnosti měl odvolací soud aplikovat zásadu *in dubio pro reo* a zprostit jmenovaného obžaloby.

Proto **navrhují**, aby Nejvyšší soud:

1. podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. 12 To 88/2013, byl v neprospěch obviněného O. B. st. porušen zákon v ustanovení § 254 odst. 1, § 256, § 2 odst. 5, 6 trestního řádu,
2. podle § 269 odst. 2 trestního řádu napadené rozhodnutí zrušil a zrušil i veškerá rozhodnutí na ně obsahově navazující a

3. podle § 270 odst. 1 trestního řádu přikázal Krajskému soudu v Hradci Králové, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [8 Tz 6/2015](#)